

подальшому якщо власник зброї все ж захоче придбати або самостійно снарядити патрон зі збільшеною вражаючою здатністю, вже не зможе уникнути відповідальності у зв'язку з імовірною необізнаністю. Другою проблемою яку можливо вирішити із створенням такої бази даних є проблема безпосередньо дослідження таких патронів несмертельної (травматичної) дії судовими експертами. Адже на сучасному етапі розвитку в методиці встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби вказано, що вимірювання швидкості польоту еластичних куль СЕРТИФІКОВАНИХ патронів травматичної (несмертельної) дії здійснюється на відстані 3,5 м від дульного зрізу ствола зброї [1, с. 14], але у судових експертів установ Міністерства внутрішніх справ України не має доступу до інформації відносно сертифікатів патронів, що є в обігу на території України, що викликає певну правову колізію.

Отже, підбиваючи підсумок під вищезазначеним доходимо до висновку про те, що створення інформаційної бази сертифікації патронів несмертельної дії може вирішити низку вищеперерахованих проблем які є на даний момент у нашій державі.

Список бібліографічних посилань: 1. Гамов Д. Ю. Методика встановлення належності об'єкта до бойових припасів вогнепальної стрілецької зброї та його придатності до стрільби / ДНДЕКЦ МВС України ; ДЕЗП Мінюсту України. Київ, 2012. 25 с. 2. СОУ 78-19-016:2013 Патрони несмертельної дії / В. Власов, М. Бакал ; ДНДЕКЦ МВС України. Київ, 2013. 18 с.

Одержано 12.10.2019

УДК 343.123.12:343.91-053.065(477)

Вадим Миколайович БАБАКІН,

кандидат юридичних наук, доцент,

науковий співробітник відділу організації

науково-дослідної роботи науково-дослідного центру

Національного університету цивільного захисту України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА СУТНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ МОЛОДДЮ

За результатами дослідження встановлено, що у практичній діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України існує система заходів впливу на злочинність, зокрема, що вчиняється

молоддю, за допомогою якої здійснюється: запобігання, попередження виявлення, розкриття, припинення, нейтралізація та розслідування злочинів, а також розшук чи затримання злочинців. У сукупності така діяльність оперативних підрозділів поліції направлена на постійний моніторинг і швидке реагування та здійснення ефективного впливу оперативно-розшукових заходів на рівень злочинності на лінії, напрями та на території оперативного обслуговування. Ці питання піднімаються ученими у дискусії по теоретичним і практичним напрямам оперативно-розшукової діяльності.

Протидія злочинності складається із системи і комплексного впливу на злочинність та окремі її чинники. З цим погоджуються й інші вчені. Зокрема, А. А. Майоров, визначає, що існуючі способи реагування на злочинність можна представити у вигляді певної системи, а саме системи протидії злочинності, яка включає в себе заходи профілактичного впливу, одним з елементів якого є попереджувальний вплив, як на окремі види злочинів, так і на злочинність в цілому. Така система має включати в себе засоби, форми, способи і прийоми, що застосовують не тільки правоохоронні органи, але й органи місцевого самоврядування, громадські та інші організації, а також самі громадяни. Очікуваний результат протидії злочинності може бути досягнуто тільки на основі використання широкого комплексу загально-соціальних і спеціальних заходів попередження [1, с. 57], що ми підтримуємо і це підтверджує актуальність обраної теми нашого дослідження. Досліджуючи використання терміну «боротьба зі злочинністю», який раніше застосовувався у нормативно-правових актах МВС України, а сьогодні пропонують замінити на «протидію злочинам», встановлено що він був у свій час дуже містким поняттям та у широкому розумінні означав політику, діяльність державних органів влади, правоохоронних органів, громадських організацій, міждержавних інституцій та інших структур щодо попередження, виявлення, розкриття і розслідування злочинів [2]. Учений Д. А. Шестаков визначає, що поняття «боротьба зі злочинністю» передбачає активне зіткнення суспільства зі злочинністю, наступальну діяльність на причини та умови злочинності, що «пов'язано з прагненням до перемоги, тобто до знищення злочинності, до повної її ліквідації, що є завідомо нездійсненним» [3, с. 245–246], що ми підтримуємо. З цих питань А. І. Долгов зазначив, що боротьба зі злочинністю це активне зіткнення суспільства зі злочинністю, а протидія – недопущення порушень закону, а також своєчасне виявлення цих порушень [4, с. 209]. Ми схилиємось до наукової позиції застосовувати термін «протидія злочинам». З метою недопущення вчинення кримінальних

правопорушень особами молодого віку необхідно також проводити й наполегливу та ефективну індивідуальну профілактику серед такої категорії осіб. На нашу думку, у оперативно-розшуковій діяльності повинна постійно здійснюватися система профілактики серед молоді за схемою: загальна профілактика – індивідуальна – запобігання – припинення. Так, згідно наукової позиції О. В. Кириченка та О. А. Шевченка специфічність оперативно-розшукової профілактики виявляється у тому, що вона: веде оперативно-профілактичне спостереження за особами, які поставлені на профілактичний облік у зв'язку з високим ступенем вірогідності їх злочинної поведінки; забезпечується успіх індивідуальної профілактики завдяки наявності оперативної інформації щодо контингенту осіб, які можуть стати на злочинний шлях, та особливостях кожної особи, яка допустила антигромадську поведінку; фіксується середовище місцевих кримінально активних мешканців, в якому здійснюються оперативно-розшукові заходи щодо розкриття злочинів; негласно перевіряється причетність осіб до вчинення злочинів, які знаходяться під оперативним спостереженням; вивчаються окремі категорії осіб, які становлять оперативний інтерес, їх зв'язки, спосіб життя, поведінка та минуле для отримання підстав щодо застосування до неї заходів профілактики [5, с. 203], що ми підтримуємо, але, до вказаного, на нашу думку, слід додати ще й здійснення постійного моніторингу з вказаних питань, а також виявлення і встановлення оперативної та іншої інформації про можливі злочинні зв'язки, оточення та інші чинники, які б могли позитивно вплинути на молодих осіб та неповнолітніх з метою планування й реалізації оперативно-розшукових заходів щодо вилучення їх з негативного криміногенного впливу та оточення. В той же час перекладання завдань профілактики державними і соціальними інституціями на плечі оперативних підрозділів поліції, є недоцільним, і це питання продовжує бути дискусійним.

Розглядаючи сутність терміну «протидія» в етимологічному значенні її слід розглянути як дію, що спрямована проти іншої дії, перешкоджає їй [6, с. 92]. За дослідженням, в останній час на практиці під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, працівниками оперативних підрозділів поліції все більш застосовується термін «протидія кримінальним правопорушенням», оскільки він охоплює всі сфери, види й рівні протидії цим явищам, зокрема серед молоді. Раніше в нормативно-правовій базі МВС України що регламентували діяльність оперативних підрозділів використовувався в основному термін «боротьба зі злочинами», але на сучасному етапі розвитку науки, практики та законотворчості, на нашу

думку, доцільно використовувати термін «протидія», оскільки з цих питань продовжує вестись широка дискусія, зокрема серед різних галузей права. Дослідження поняття і сутності «протидії злочинів» визначає що її елементи: профілактика, запобігання, попередження, припинення та швидке, повне і неупереджене розслідування кримінальних правопорушень, такої категорії мають свою мету. Аналізуючи законодавчу базу України відносно питань протидії злочинності, слід зазначити, що питаннями запобігання і протидії займаються виключно суб'єкти правоохоронних органів України, на які покладається зобов'язання по нейтралізації злочинності, зокрема і серед неповнолітніх та молоді. Враховуючи різнопланові наукові позиції учених та практиків слід визначити, що під терміном «протидія злочинності» окремі вчені розуміють такі елементи, як: «профілактика», «запобігання», «попередження», «боротьба», «контроль над злочинністю», «превенція злочинності», «припинення злочинів». На нашу думку, необхідно запропонувати у законотворчій діяльності, особливо з протидії злочинам, більш поширено використовувати започатковану практику щодо застосування терміну «протидія злочинам». Дослідження наукової літератури з цих питань свідчать про те, що протидію злочинам, що вчиняються молодими особами, слід розглядати як соціальне негативне явище, що потребує розроблення оптимального і ефективного комплексного впливу за допомогою ранніх профілактичних заходів, запобігання, виявлення, припинення, розкриття і ефективного досудового розслідування кримінальних правопорушень. Розглядаючи такі комплексні заходи впливу, їх можна, на нашу думку, визначити терміном «протидія». Результати дослідження показують, що за останній час термін «протидія злочинності» замість «боротьби зі злочинністю» в оперативнорозшуковій науці є науково-обґрунтованим і прийнятним для використання у її понятійному апараті, яке застосовується з метою зниження ступеня криміногенної ситуації на лінії, напрями та на території оперативного обслуговування, з своєчасного розроблення і втілення оперативнорозшукових заходів спрямованих на зниження рівня протиправних діянь з боку кримінальних осіб і підвищення рівня захищеності громадян від протиправних діянь, суспільства і держави в цілому. Запропоноване нами використання терміну протидія злочинам підтверджується на сьогодні й прийнятим за останній час чинних законів України. За результатами нашого дослідження, протидія злочинів серед молоді є і в подальшому повинна бути одним із пріоритетних напрямів оперативних підрозділів поліції, що за останні часи характеризується активізацією цих підрозділів у виявленні і припиненні злочинної

діяльності молодих осіб, зокрема відносно учасників молодіжних злочинних груп та злочинних організацій. Досвід практичних підрозділів поліції, у тому числі й зарубіжних, свідчить про те, що одним із способів досягнення мети у протидії злочинам, що вчиняються молоддю є рання профілактика, що спрямована на виявлення попередження, розкриття, припинення і проведення досудового розслідування злочинів з подальшим усунення причин протиправної (злочинної) активності кримінально налаштованої частини молоді.

Висновки. Таким чином, за результатами дослідження ми пропонуємо авторське визначення поняття оперативно-розшукової протидії злочинам, що вчиняються молоддю, яку слід визначати, як розробку і реалізацію ефективної та оптимальної системи комплексу заходів, направлених на проведення оперативними підрозділами поліції постійно діючого моніторингу і оперативно-розшукових заходів, ефективного використання засобів і методів з метою розвідки, виявлення, проведення раннього попередження та індивідуальної профілактики щодо запобігання, попередження, припинення і нейтралізації злочинної діяльності та розслідування кримінальних проваджень, що вчинено особами молодого віку та сумісної реалізації із посадовими особами зацікавлених установ, відомств і тих органів та їх керівників від яких залежать дії щодо усунення причин і умов, що сприяли або сприяють, вчиненню кримінальних правопорушень серед молоді. Утім підняті питання не є остаточними і потребують окремого дослідження, або наукового вивчення. Пропоную учасникам конференції прийняти участь у обговоренні піднятих питань та наданих пропозицій.

Список бібліографічних посилань: 1. Майоров А. В. Виктимологическая модель противодействия преступности : моногр. М. : Юрлитинформ, 2014. С. 57. 2. Боротьба зі злочинністю та забезпечення прав людини // Referat Central : сайт. URL: http://referatcentral.org.ua/theory_state_law_load.php?id=582&starttext=11 (дата звернення: 17.10.2019). 3. Шестаков Д. А. Криминология. Новые подходы к преступлению и преступности. Криминогенные законы и криминологическое законодательство. Противодействие преступности в изменяющемся мире : учеб. 2-е изд., перераб. и доп. СПб. : Юрид. центр Пресс, 2006. С. 245–246. 4. Долгова А. И. Криминология. М. : Норма – Инфра-М, 1999. С. 209. 5. Кириченко О. В., Шевченко О. А. Оперативно-розшукова профілактика злочинів як вид діяльності ОВС України. *Вісник Запорізького інституту*. 2009. № 2. С. 203. 6. Хараберюш І. Ф., Мацюк В. Я., Некрасов В. А. Використання оперативно-технічних засобів у протидії злочинам, що вчиняються у сфері нових інформаційних технологій : монографія. Київ : КНТ, 2007. С. 92.

Одержано 20.10.2019